

11. 2. 2015

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Hlavní zásady dokazování v trestním řízení

Dokazování je stěžejní součástí trestního řízení, která umožňuje orgánům zjistit skutečnosti rozhodné pro jejich rozhodnutí. Cílem tohoto článku je podat ucelený přehled o základních zásadách, které dokazování v trestním řízení ovládají.

Jednou z nejdůležitějších zásad je **zásada presumpce nevinu**. Tato zásada se uplatňovala již v období první republiky: „Náš trestní řád nezná formální břemeno průvodní a není na obžalovaném, by prokázal svou nevinu. Hledíc k zásadě oficiálnosti a materiální pravdy musí se soud sám z povinnosti úřední starati o to, by byly vyšetřeny a zjištěny skutečnosti pro rozhodnutí důležité, a nemůže obžalovaného odsouditi, pokud nenabyl přesvědčení o jeho vině v příčině všech skutkových znaků trestného činu.“ [1] Podle zásady presumpce nevinu musí být vina obviněného bezpečně prokázána. Z případné nečinnosti obviněného, který odmítne vypovídat, nebo v případě, že vypovídá, ovšem tato výpověď se posléze ukáže být nepravdivou, není možné na základě tohoto jednání automaticky usuzovat na jeho vinu. [2]

Zásada ústnosti znamená, že důkazy musí být prováděny v ústní formě. V praxi je tato zásada naplňována čtením důkazů.

Prostřednictvím **zásady veřejnosti** je zajišťována transparentnost trestního řízení. Současně působí preventivně proti páčání trestných činů. Ze zásady veřejnosti existují přirozeně určité výjimky. Veřejnost tak například může být vyloučena v případech, kdy by veřejné projednání mohlo ohrozit utajované informace, které jsou chráněny zvláštním zákonem, nebo jestliže by mohl být porušen nerušený průběh jednání či jeho mravnost. [3]

Podle **zásady bezprostřednosti** je soud povinen rozhodovat na základě před ním provedených důkazů. Prameny, z nichž soud vychází, přitom musí být blízké zjišťované skutečnosti. Zásada bezprostřednosti má blízký vztah se zásadou ústnosti.

Zásada materiální pravdy spočívá v povinnosti orgánů činných v trestním řízení postupovat tím způsobem, aby byl zjištěn skutkový stav prost důvodných pochybností. Orgány činné v trestním řízení postupují přitom v souladu se svými právy a povinnostmi za součinnosti stran. Pro řízení rozhodné skutečnosti musí být přezkoumány i v případě, pokud se obviněný k trestnému činu dozná. [4]

Zásada materiální pravdy je uskutečňována prostřednictvím **zásady vyhledávací**. Orgány činné v trestním řízení musí zjišťovat skutečnosti, které jsou právně významné, i bez návrhu stran. Strany v trestním řízení tedy nejsou zatíženy důkazním břemenem. Součinnost stran ovšem není vyloučena. Strany mohou nejen navrhnout provedení důkazů, ale mohou jej i samy opatřit.

Další ze zásad ovládající dokazování v trestním řízení je **zásada volného hodnocení důkazů**. Orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení, přičemž jsou brány v úvahu všechny okolnosti případu. Zásada volného hodnocení důkazů ovšem neznamená pouhou libovůli orgánů činných v trestním řízení, jejich rozhodnutí totiž musí být dostatečně odůvodněno, přičemž musí být splněna podmínka jeho transparentnosti. [5] Množství důkazů či způsob hodnocení jejich síly není stanoveno. [6]

Zásada zdrženlivosti čili zásada přiměřenosti šetří práva garantovaná mezinárodními smlouvami a Listinou základních práv a svobod. Do těchto práv může být zasahováno pouze na základě zákona v odůvodněných případech a v nezbytné míře tak, aby byl zajištěn účel trestního řízení. [7]

Mgr. Lucie Luxová

[1] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČSR ze dne 9. srpna 1930, sp. zn. Zm I 391/30.

[2] JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo procesní. 1. vyd. Praha: Leges, s.r.o., 2010, s. 340. ISBN 978-80-87212-30-1

[3] Ustanovení § 200 zákona č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

[4] Zákon č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

[5] Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 23.8.2007, sp. zn. 8 Tdo 853/2007

[6] JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo procesní. 1. vyd. Praha: Leges, s.r.o., 2010, s. 341. ISBN 978-80-87212-30-1.

[7] Zákon č. [141/1961](#) Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád)

Další články:

- [Podmínky pro uložení trestu vyhoštění cizince](#)
- [Zamyšlení nad systémem alternativních trestů: poznámky na pozadí mezinárodní vědecké konference „Rethinking Sentencing: Are We Getting Justice Right?“](#)
- [Správné určení počátku běhu lhůty pro podání stížnosti proti usnesení soudu, kterým se nařizuje výkon trestu odnětí svobody](#)
- [Rozšiřování státní moci při implementaci acquis EU: český fenomén gold-platingu na příkladu konfiskační směrnice](#)
- [Změna způsobu určování výše peněžité pomoci obětem: Řešení všech dosavadních problémů?](#)
- [Uplatnění adhezního nároku v trestním řízení a správním řízení](#)
- [Novela § 196 trestního zákoníku: racionální korekce, nebo oslabení ochrany dítěte?](#)
- [Vybrané aspekty trestného činu podvodu podle § 209 TrZ ve světle judikatury](#)
- [Zásadní novinky v oblasti trestní odpovědnosti právnických osob v roce 2026](#)
- [Kauza Skender Bojku: Putativní nutná obrana optikou ÚS](#)
- [Novela zákona o trestní odpovědnosti právnických osob](#)